

POSTANOWIENIE

Dnia 28 kwietnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z powództwa J. S.A. w Z.
przeciwko Prezesowi Urzędu Konkurencji i Konsumentów
o naruszenie zbiorowych interesów konsumentów i nałożenie kary pieniężnej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 28 kwietnia 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 10 lutego 2015 r., sygn. akt VI ACa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 10 lutego 2015 r., VI ACa [...] zmienił wyrok Sądu Okręgowego w W. - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 3 lutego 2014 r., XVII AmA [...] w ten sposób, że zmienił decyzję Prezesa Urzędu Konkurencji i Konsumentów (Prezes UOKIK.) z 11 grudnia 2009 r., nr [...] (dalej jako decyzja), poprzez uchylenie nakazu dwukrotnej publikacji sentencji decyzji przez J. S.A. (powód) na jednej z pięciu pierwszych stron dzienników [...] (wydanie poniedziałkowe) oraz [...] (wydanie środowe), obniżył nałożoną na powoda karę pieniężną, oddalił odwołanie w pozostałej części i zasądził od powoda na rzecz Prezesa Urzędu zwrot kosztów postępowania. W pozostałej części oddalił apelację

Prezesa Urzędu, nakazał pobranie od powoda opłaty od apelacji oraz zasadził od niego na rzecz Prezesa Urzędu Konkurencji i Konsumentów, zwrot kosztów postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny stwierdził, że przedmiotem niniejszego postępowania jest analiza zwrotów i sformułowań użytych przez powoda w piśmie skierowanym do konsumentów, w wyniku wykonania obowiązku nałożonego na niego w decyzji. W ocenie Sądu drugiej instancji zawarcie w piśmie kierowanym do konsumentów twierdzeń, że Urząd wydał wytyczne, co do jego treści, w związku z czym gwarantują konsumentom zachowanie zasad równowagi stron w czynnościach cywilnoprawnych i wykluczają zapisy uznane za niedozwolone, uprawnia do przyjęcia, że przekazano konsumentom informacje nieprawdziwe, które wprowadzały w błąd. Zdaniem Sądu Apelacyjnego działanie powoda miało na celu posłużenie się dobrym imieniem Urzędu i zaufaniem społecznym, jakim jest darzony, do nakłonienia kontrahentów z umów przedwstępnych sprzedaży do zaakceptowania przesłanego aneksu i tym samym pozostania w stosunku obligacyjnym. Sąd Apelacyjny stwierdził, że działanie powoda przyczyniło się do wytworzenia w świadomości konsumentów mylnego obrazu rzeczywistości, który wpłynął na podejmowane przez nich decyzje rynkowe, co potwierdza szczegółowa analiza pominiętych przez Sąd Okręgowy dowodów, w postaci skargi konsumentki i pisma Miejskiego Rzecznika Konsumentów w W. Powyższe rozważania doprowadziły Sąd Apelacyjny do konkluzji, iż powód dopuścił się naruszenia prawa konsumentów do należytej, niewprowadzającej w błąd informacji, która nie wpływałaby na decyzje rynkowe konsumentów, co uprawniało do uznania stosowanej przez powoda praktyki za naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Skargę kasacyjną na powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego wniósł powód, zaskarżając go w części obejmującej zmianę wyroku Sądu Okręgowego w W. , nakaz pobrania od powoda opłaty od apelacji oraz orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powód wskazał na potrzebę rozstrzygnięcia następujących zagadnień: 1) czy na gruncie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr

50, poz. 331 ze zm., dalej jako uokik) dopuszczalne jest powoływanie się na okoliczności wyłączające bezprawność działania przedsiębiorcy, w szczególności czy okolicznościami stanowiącymi wyłączenie bezprawności mogą być okoliczności w postaci: a) działania przedsiębiorcy związanego z prawidłowym wykonaniem wiążącej przedsiębiorcę ostatecznej decyzji administracyjnej, a także b) działania przedsiębiorcy w celu ochrony uzasadnionego interesu społecznego?; 2) czy na gruncie art. 5 ust. 1 i 2 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. Nr 171, poz. 1206, dalej jako upnpr) okoliczności wprowadzenia w błąd oraz wpływu praktyki rynkowej na zachowanie rynkowe przeciętnych konsumentów są faktami w rozumieniu art. 227 k.p.c. i podlegają dowodzeniu w postępowaniu cywilnym, czy też nie są one faktami, nie podlegają dowodzeniu, a stanowią okoliczności o innym charakterze, które są ustalane na podstawie przyjętego przez Sąd wzorca przeciętnego konsumenta w odniesieniu do ustalonego zachowania przedsiębiorcy? W przypadku zaś uznania, że ww. okoliczności są faktami w rozumieniu art. 227 k.p.c., istotne staje się wyjaśnienie, czy podlegają one dowodzeniu zgodnie z regułami określonymi w prawie procesowym cywilnym (art. 227-305 k.p.c.), czy też możliwość dowodzenia ww. okoliczności jest ograniczona, albowiem powstaje jedynie w sytuacji wyjątkowych trudności sądu w ustalaniu wzorca przeciętnego konsumenta.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powoda Prezes Urzędu wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz o zasądzenie od powoda kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga kasacyjna powoda nie została przyjęta do rozpoznania z następujących powodów.

Odnosząc się do potrzeby rozstrzygnięcia pierwszego zagadnienia prawnego, dotyczącego wpływu okoliczności wyłączających bezprawność na możliwość kwalifikacji zachowania przedsiębiorcy jako praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ust. 1 i 2 uokik, Sąd

Najwyższy nie znalazł argumentów przemawiających za potrzebą rozstrzygnięcia tego problemu prawnego w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy. Należało bowiem podzielić zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku ocenę prawną zachowania powoda, zgodnie z którą praktyka przypisana powodowi nie dotyczyła samego wykonania decyzji Prezesa Urzędu z 28 listopada 2008 r., nr [x] (co uchylałoby bezprawność zachowania powoda), lecz sposobu w jaki powód wykonał tę decyzję (w zakresie nieobjętym wynikającymi z niej obowiązkami). W konsekwencji dopuszczenia się praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów „przy okazji” wykonywania wcześniejszej decyzji Prezesa Urzędu, dostosowanie się powoda do tej uprzedniej decyzji nie mogło wpłynąć na ocenę bezprawności tego zachowania powoda, które stanowiło przedmiot oceny Sądu Apelacyjnego w zaskarżonym wyroku.

Odnosząc się do publicznoprawnej potrzeby przyjęcia skargi kasacyjnej powoda celem rozstrzygnięcia drugiego zagadnienia prawnego, Sąd Najwyższy uwzględnił, że model przeciętnego odbiorcy przyjęty w prawie polskim – w wykonaniu prawa unijnego – ma charakter normatywny. Zgodnie z wyrokami Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawach C-210/96 *Gut Springenheide* (Zb. Orz. 1998, I-4657) oraz C- 478/07 *Budějovický Budvar* (LEX nr 512497), model przeciętnego odbiorcy charakteryzuje się pewnymi stałymi cechami. Stopień poinformowania, uwagi i ostrożności przeciętnego konsumenta, rzutuujący na możliwość wprowadzenia go w błąd przez praktykę rynkową przedsiębiorcy różni się w zależności od rynku, rodzaju praktyki, jej przedmiotu i kręgu adresatów praktyki (co znajduje częściowo odzwierciedlenie w art. 2 pkt 8 u.p.n.p.r.). Stopień ten określa sąd, opierając się na wyżej wymienionych kryteriach, przy uwzględnieniu doświadczenia życiowego. Z uwagi na normatywny charakter modelu przeciętnego odbiorcy, okoliczność rzeczywistego lub potencjalnego wprowadzenia w błąd tak zdefiniowanego, modelowego przeciętnego odbiorcy nie jest jednak faktem podlegającym dowodzeniu w rozumieniu art. 227 k.p.c. Nie wyklucza to możliwości ukierunkowywania tego modelu w oparciu o wyniki badań opinii publicznej, pozwalających na weryfikację, czy praktyka rynkowa mogła wprowadzić w błąd istotną część jej adresatów. Nie jest jednak konieczne przeprowadzenie takich badań w każdej sprawie lub powoływanie biegłego celem

sporządzenia opinii na okoliczność sposobu odbioru praktyki rynkowej przez przeciętnego odbiorcę. Decyzja w tej kwestii, co znajduje oparcie w powołanych wyrokach Trybunału Sprawiedliwości, pozostawiona jest ocenie sądu orzekającego w sprawie z odwołania od decyzji Prezesa UOKIK w przedmiocie kwalifikacji zachowania przedsiębiorcy jako nieuczciwej praktyki rynkowej. Jeżeli w okolicznościach sprawy Sąd powyższe poważne wątpliwości w tej kwestii, wówczas bez przeprowadzenia stosownego dowodu nie będzie możliwe przypisanie przedsiębiorcy nieuczciwej praktyki rynkowej. W niniejszej sprawie Sąd drugiej instancji takich wątpliwości nie powziął, zaś wyrażona w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku rekonstrukcja modelu przeciętnego konsumenta oraz odbioru przez niego zakwestionowanego przez Prezesa UOKIK przekazu marketingowego powoda, zostały uznane przez Sąd Najwyższy w obecnym składzie za przekonujące.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.